

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÓGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XV.

AMERIGUS CORSINUS

COMPENDIUM
IN VITAM COSMI MEDICIS
AD LAURENTIUM MEDICEM

EDIDIT

LADISLAUS JUHÁSZ

MCMXXXIV. — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÓGEL ET B. IVANYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XV.

AMERIGUS CORSINUS

COMPENDIUM
IN VITAM COSMI MEDICIS
AD LAURENTIUM MEDICEM

EDIDIT

LADISLAUS JUHÁSZ

MCMXXXIV — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

Iq. kot

114 952

INTRODUCTIO.

*De vita et operibus Amerigi Corsini.*¹

Amerigus Corsinus (Amerigo Corsini) patre Bartholomaeo die 12. mensis Augusti a. 1452. natus est. Sodalis Academiae Platonicae erat. Florentiae varios magistratus gessit: a. 1465. et 1500. prior, a. 1499. commissarius electus est, ut controversias Pistoriensium sedaret. A. 1501. unus e decem libertati conservandae (uno dei dieci di Libertà) creatur, quo anno mortuus est.

Amerigus Corsinus Marsilio Ficino amicissimus erat;² Bartholomaeus Fontius a. 1496. collectas epistolas ei dedicavit.³

Opera: Compendium in vitam Cosmi Medicis ad Laurentium Medicem. — De nativitate Nabuchodonosoris. — Elegiae.⁴

De Compendii codice.

Quod carmen epicum solus codex servavit.

Florentia. Bibliotheca Medicea Laurentiana, cod. 145. della Leopoldina-Stroziana — Saec. XV. — Membran. — Codex 37 folia continet. Dedicatio: 1r; Compendium 2r — 37 v.

ANNOTATIONES CRITICAE.

Tit. — Amerigus—Medicem] Compendium Amerigi Corsini in vitam Cosmi patriae patris ad Laurentium Medicem virum magnanimum.

Ded. Dedicatio] *om.*

Liber I. — Liber I.] *om.* — 3. Phaebea — secula — 7. ceptis — 12. nanque — 16. fulxerunt, fulxerunt — 25. Fulxit — 32. finitime — 39. Olympi — 41. immense — 44. Queque ferum — 47. mee — 52. Cilleni — 58. present — 69. Longevumque — 77. care — 79. sepe — 86. adequat — 88. substinet — 91. Nanque *corr. ex* Namque — 118. aequestrem — 132. fedebat

¹ Cf. *Passerini*, Luigi, Genealogia e storia della famiglia Corsini. Firenze, 1858., pag. 128—29. — *Lazzari*, Alfonso, Ugolino e Michele Verino. Torino, 1897., pag. 46.

² Epistolas *Ficini* ad eum scriptas v. *Opera* (Basileae, 1561.), pag. 672—73.; 860.; 873.

³ *Fontius*, Bartholomaeus, Epistolarum libri III., ed. L. Juhász. Saec. XV—XVI. 1931.

⁴ Elegiae ad nostram aetatem non pervenerunt, in quibus teste Ugolino *Verino* (Flametta, lib. II.) *Lisam* cantavit. — De carminibus eius amatoris cf. elegiam Naldi de Naldis (*Naldis* Florentinus, Naldus de, Elegiarum libri III. ad Laurentium Medicem, ed. L. Juhász. Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum, Saec. XV—XVI. Lipsia, 1934. — Lib. I. eleg. 8.).

— 145. sepe — 150. intempeste — pugne — 152. cominus — 160. penas — 167. menibus — 177. arrida — 178. eslusque — 189. Heridanus — 196. Ocia — faedera iungins — 197. ocia — 200. equis — 205. herebo — 206. Sisipheo — 207. ceptique — 209. cede — 210. nanque — sevi — 214. resummere — 218. summunt — 223. Letantur — 226. noxeque — 227. penas — 228. estu — 233. herens — 249. boarder — 251. Maenibus — 253. Prepositi — prestantes — 259. hymbribus — 265. maenia — 266. sepe — 284. Emula — 285. trophais — 286. *heptameter* — 305. ledant — 309. leta — 315. Prestilit — 319. Medice — 324. parcta — 327. Ocia — 335. que — 349. cause — 352. comisse — 354. ammisce — 357. Praelia — 360. innupteque puelle — 378. prelia — 379. Nanque — 383. faedere — 405. Erario — 410. ceptis — 413. quecunque — 421. Phebi — 433. ceptis — 439. cecaque — 440. faederis — 456. egregiae — 458. faedere — 462. federa — 464. Storze — 474. Foenoris — 476. celum — 478. ceca — 484. sue

Liber II. — Liber II.] Incipit liber secundus (*sic*) — 14. referctum — 18. orbem *corr. ex urbem* — 20. prestanti — 34. persepe — 35. vetuste — 36. false — 37. celi — 38. Etherasque — 51. celi — 59. leta — 60. letum — 61. faelici — 89. tetro — 92. seva — 94. ambe — 96. prenoscens — 101. contute — 105. sevas — 112. nanque — 116. tetrum — 118. Ethruscam — teterrima — 121. thedas — 127. cure — 131. obprobris — 136. praecipus — 141. ceco — 146. Obprobria — 154. Premia — 155. iccirco — 156. Olympi — 180. penis — 195. secula — 202. equa — 207. letabitur — 214. sydera — 217. letis — 224. Paena — 238. proprie — 239. caeptis — 240. Conctio *corr. e Concto* — 241. iniiecit — 245. penas — 246. seva — 248. Nanque — 250. vidue — 253. verse — 259. mestam — 265. Ocia — 267. Paena — 274. Querere — 285. perpetuumque — 288. Paena — letis — 290. letusque — 295. Ammisce — dure — 308. edes — 311. mestos — 322. mestrum — 328. praecipus — 331. Ethernamque — 332. letus — 334. olimpo — 336. Leta — 337. Letari — 354. prestans — 355. letus — 361. Hae — 371. letare — 374. edes — 391. presens — 393. sepe — 396. letusque — 403. Nanque — porte — 406. Quamprimum — ceca — 423. Nanque — 424. tue — 427. ceptis — 444. Quenque — 448. leti — 450. isthec — 464. presentia — 472. Nanque — 474. edes — 475. leti — 476. prestantis — 482. Nanque — 483. pulchre — 491. letus — 514. Querere — 515. Forenti — 519. Quenque — 523. edes — 524. aegregie — sacre — 527. evum — 528. secula

Liber III. — Liber III.] Incipit liber tertius — 4. Mesta — 9. plantu — 10. Femmineo — 12. ammissum — 13. meror — 20. gelide — 22. Nanque — 42. fouerant — 43. ammotis — 45. ethrusca — 48. ethrusca — 53. Premia — 79. Dannaque — 85. Ethruscam *corr. in Ethruscam* — 98. preparat — 100. celestibus — 105. prestare — 112. ethruscas — 119. Conctio — 125. edes — 136. prestare — 144. — Sepe — 150. letus — 162. Letus — 164. Letitia — 166. sepe — 169. letatur — 170. vidue — 172. Equora — obscure — 181. penis — 214. plumbini *corr. ex plumbini* — maenia — 219. prestare — 224. prelia — 239. federe — 241. maenia — 245. federe. — 251. Federa — 252. Eximat — 257. Maenibus — 262. resummat — 269. Extuat — 280. seva — 282. federe — 286. fedus — 294. Preterea — 296. dictionis — 316. faedera — 323. cecaque — 328. heret — 340. equora — 342. letis — 347. *inscr. s. m.* — 349. federa — 361. faedera — 371. Predatis — 374. ethruria — 379. Faedere — 381. et tum] tum — 387. placide — 396. Ethruscas — 398. celum — 399. faedere — 404. ocia — 413. presagia prestant — 425. inficior — 427. nanque — 430. negocia — 431. previsa — 433. pronostica — 436. prestans — 444. misaere — 450. aethernam — 452. enigmata — 457. sevos — 463. ha — 464. urbem *corr. ex orbem* — 473. summitque — *post* 476. τῆλωσ

AMERIGUS CORSINUS

COMPENDIUM IN VITAM COSMI MEDICIS AD LAURENTIUM MEDICEM.

DEDICATIO.

Mittit Amerigus tibi, Laurens inclite, versus,
Qui pedibus trepidis atria magna petunt.
Nec mirum, quoniam non doctus carmina vates
Dicitat, immo rudis institor illa tulit.
Sed tibi, quem referunt, commendet carmina Cosmus,
Cosmus, Tyrrheni gloria magnâ soli.

LIBER I.

Candida lux mundi, vatum sanctissime custos,
Qui genus humanum servas, qui luminis auctor
Lampade Phoebea perlustras sæcula cuncta,
Te precor, indignus quamvis tua numina adire
Nunc ausim et vatum pertingere sacra profanus
Aggrediar, supplexque tuum nunc numen adoro,
Pulcher Apollo, meis praesens nunc annue coeptis
Et iubeas Cosmi describere facta parentis
Magnanimique viri laudes attollere versu
Castaliosque mihi sanctos infunde liquores.
Da vires semperque velis fulcire labantem,
Maxima namque humeris geritur nunc sarcina nostris.
Sic igitur sacro aggrediar iam numine fretus
Et tua describam nunc primum tempora, Cosme,
Cosme, dabis nostris iam primum exordia chartis.
Aurea fulserunt, fulserunt aurea certe
Saecula, cum magnum vidit Florentia Cosmum
Gestantem patriae curas et cuncta gerentem.
Namque fides, spes certa simul sanctusque deorum
Cultus et humanam servans concordia gentem
Providaque in dubiis surgens sapientia rebus
Et quae ferventes sensus contemperat omnes
Quaequa resistit agens, nostram viguere per urbem.
Exemplis accensa suis tunc maxima virtus
Fulsit et ardentes ad sidera sustulit ortus.
Hoc duce surgentes in te penitusque ruentes
Bellorum fluctus horres, Florentia, nullos.
Quin reges cessere tuis, cessere tyranni
Viribus atque animos fracti posuere minaces

- ³⁰ Bebriacique duces tumidi Venetumque senatus
 In leges pacis veniunt et foedera firmant.
 Hoc duce finitimae gentes populique propinqui
 Attoniti iura accipiunt et iussa facessunt.
 Nec magis horrescunt generosi bella leonis
³⁵ Horrida, quam fidei mirantur numina sanctae
 Florentis populi, summa et pietate moventur.
 Sed libet hinc magnum primaque ab origine Cosmum
 Dicere et in Medicas producere carmina laudes.
 Iuppiter omnipotens clari de vertice Olympi
⁴⁰ Prospiciens terras nostram deflexit ad urbem
 Lumina et immensae tandem bonitatis amorem
 Fundit et igniferis verbo sic imperat astris:
 „Astra, meis aures, iubeo, ne claudite dictis,
 Quaeque ferum terris aspectum, quaeque malignum
⁴⁵ Traditis Etruscis, adversum quaerite caelum
 Oppositique poli terris infundite lumen,
 Vosque, meae laudes et dulcia pignora, nati,
 Pulchra Venus, pulchro quae fulges sidere semper,
 I, placidas accede domos et tecta benigna
⁵⁰ Ingredere et, qua parte magis meliusve refulges,
 Siste gradum et placidum terris infunde decorem.
 Cylleni facunde, deum qui iussa per auras
 Fersque refers, fido et constanti pectore servas,
 Nunc tua, nunc opus est, concedat gratia nostro,
⁵⁵ Qui mox sublimi demissus ab aethere alumnus
 Humanas sedes et corporis antra subibit.
 Prospera quin assint ardentis sidera Martis,
 Caetera nunc praestent, quem possunt, astra favorem.
 Tuque, tuis radiis totum qui circuis orbem,
⁶⁰ Sol dilecte mihi, nunc ulnis excipe sacris
 Nascentem Medica puerum de stirpe, Iohannes
 Cui pater egregius meritis et munere gratus
 Caelicolis, magnum magno quem nomine Cosmum
 Appellent summoque habeant in honore minores.
⁶⁵ Huic dabis Herculeos grandes superare labores
 Illustremque virum factis acquirere famam
 Egregiis tandemque sua requiescere in urbe
 Divitiis clarum magnis opibusque potentem
 Longaevumque senem placidam perducere vitam.“
⁷⁰ Haec ait et dictis subito tunc omnia parent.
 Nascentis pueri primos sol excipit ortus.
 Appellat magnum fatali nomine Cosmum.
 Ast illo insignes summa pietate parentes
 Suscepto gaudent, iussis et numine divum
⁷⁵ Tempa adeunt moniti atque ingentia munera donant.
 Mox, simul ac vitam dulces inceptit et auras
 Carpere et in gremio carae perludere matris,

- Multa monent vigilem, sopitum plurima tangunt
 Signa patrem, saepe et suspensum somnia tentant.
- ⁸⁰ Cogitat hinc etiam tacitus secumque volutat
 Miraturque graves puerili in pectore curas
 Consiliumque senis teneris miratur in annis.
 Quin etiam totam vulgatur fama per urbem
 Hunc fore, qui, veluti mensuram nominis ampli
- ⁸⁵ Continet, ingenti sic et virtute peracta
 Compleat et gestis magnum sic nomen adaequat.
 Hinc omnis pendet cari iam cura parentis,
 Imbuat ut natum. Quamprimum sustinet aetas
 Cecropiis studiis et doctae munere linguae.
- ⁹⁰ Non natus, non ipsa patrem tum cura fefellit,
 Namque Fluentinos subito sic inter alumnos
 Doctior evadit longe et conspectior omni
 Iam virtute micat, reliquos ut continet omnes
 Pergere et aequales incenderit inclita virtus.
- ⁹⁵ Ad quem tum genitor placido sic pectore fatur :
 „Nate mihi solus, multis spes maxima signis,
 En aetas mi grandis adest, en pectora curis
 Abiectis placidam poscunt iam lassa quietem.
 Grandia nostra libens adeas nunc munera, oportet,
- ¹⁰⁰ Sive domi seu magna foris tractanda manebunt,
 Nec tenerum teneris annis te terreat aetas.
 Nam video, quales puerili in pectore curas
 Gesseris et quantum de te sperare valeamus,
 Nec dixisse pudet coram. Laudata resurgit
- ¹⁰⁵ Virtus et vires laudando suscitatur omnes.
 Perge, precor ; factis dictisque et mente iuvabo.“
 Filius haec contra :
- „Tuus, o pater optime, summus
 Cogit amor nati de me sperare, quod ipse
 Non valeam aut ausim, teneris et fidere in annis.
- ¹¹⁰ Si tamen aspirent nostris pia numina coeptis,
 Non aetas, non ipse labor, non grandia terrent
 Munera : quis potero, te curis ipse levabo.“
 Ex illo iam cuncta domus cunctique labores
 Suscepti et summa semper cum laude peracti.
- ¹¹⁵ Nobilis ac veluti iuvenis, cui pectora vires
 Pulsant et multo calidum cor sanguine fervet,
 Arte prius certa doctus monitisque magistri
 Ardens in campum ad pugnam descendit equestrem,
 Unde refert victor laudes et laurea dona :
- ¹²⁰ Munera non aliter privata et publica Cosmus
 Aggreditur magnum curarum missus in aequor,
 Rettulit unde pium nomen famamque perennem.
 Dicere nunc, quantum Medicum res creverit illo
 Tempore vel quanto res demum publica sumptu

- 126 Innixa imperium iam iam produxerit amplum
 Sub iuga finitimis populis atque urbibus actis,
 Difficile est, sed summa sequar fastigia rerum.
 Iam nigra perpetuo vexabant Tartara fletu
 Invisas Thuscis umbras manesque superbos
 130 Virtutis comitis, iam custos Cerberus Orci
 Dentibus infestis frendens et morsibus atris
 Pallida Bebriaci foedabat membra tyranni.
 Et merito, quoniam nullis, dum vita manebat,
 Legibus adstrictus regni, quocumque cupido
 135 Verterat, imperium tentat producere rupto
 Foedere et indicto furit hic persaepe duello.
 Ah, quotiens nostris infestus finibus arma
 Intulit et placidam pervertit Marte quietem
 Fraudibus aggressus patriae submittere nostrae
 140 Libera iura suis titulis regnoque potiri.
 Insurgunt contra cives, nec terruit ullus
 Bellorum strepitus, manet alto corde repostus
 Carus amor patriae, magnis et viribus obstat.
 Nec solum nostris hostem discedere terris
 145 Cladibus iniunctis et fractis saepe manipulis
 Cogunt, sed Thuscas horrescit Gallia turmas,
 Cogitur et propriam iam desperare salutem
 Agminibus cedens Thuscis et lilia cernens
 Rubra pererratis iam totis finibus acta.
 150 Quod si intempestae expertus discrimina pugnae
 Non foret, et propriis non esset viribus ausus
 Alexandrinis devincere comminus arces
 Armenicus princeps, nostris dum sumptibus Alpes
 Transiit Auguti monitus se iungere castris,
 155 Qui tum Brixenses populatus milite campos
 Fluminis ad ripam castris descenderat Abdae.
 Sed furor intrepidus pugnandi Gallicus ardet
 Certaue vincendi stimulat spes ipsa furentem.
 Non tempus pugnae, non multa pericula pendet,
 160 Sed dedit, heu, meritas ducis imprudentia poenas.
 Nam fracto caesoque simul tum milite captus
 Armenicus princeps accepto vulnere parvo
 Alexandrinam expirat perductus in urbem.
 Consiliis, inquam, Auguti si credere princeps
 165 Armenicus sciret velletque audire monentem,
 Tum demum potuit tanto succumbere bello
 Bebriacus solis confisus moenibus urbis,
 Nec Cisalpini vererentur signa coloni
 Serpentis viridis puerum nunc ore prementis.
 170 Forsitan et Thusci videas nunc rubra leonis
 Per Cisalpinos venerari lilia Gallos.
 Sed modo, qui victus victricia cernere signa

- Et timet et parum se tutum credit in urbe,
 Illo quam primum tanto certamine victor
 175 Insurgit, furit ac instat minabundus et ardet.
 Non aliter, quam flamma diu suppressa resumptis
 Viribus assurgit seseque per arida miscet
 Nutrimenta furens aestusque ad sidera tollit;
 Cuncta vorat fremitu magno longeque vagatur.
 180 Hinc dux Bebriacus constructo milite totis
 Viribus aggreditur Thuscas deperdere turmas,
 Sed ducis Auguti tutas prudentia reddit
 Incolumisque viam secat hostes inter et arma.
 Nec quamvis magna percussus clade senatus
 185 Defuit Etruscus, non ullis territus armis
 Succubuit multoque magis tum nititur audens.
 Neve Padi ripas dubitat coniungere ponte
 Immensis trabibus tum magnis sumptibus acto,
 Eridanus qua parte tuis, Placentia, campis
 190 Defluit et rapidis nonnunquam volvitur undis.
 Hinc per te primum pacis tum mentio facta,
 Bebriace; at non pacis amor, non ipsa quietis
 Dulcedo invitant, sed tanto Gallia bello
 Fessa monet tantisque malis exterrita cedit
 195 Mens tua fallaci sperans se vincere fraude,
 Otia dum simulas nobiscum et foedera iungis.
 At non plus uno durant haec otia lustro;
 Rumpendae pacis causas bellique movendi
 Commentus plures fines invadis et agros.
 200 Sed pater omnipotens, oculis qui conspicit aequis
 Cuncta pari ac recta librans mortalia lance,
 Non impune sinit tantas committere fraudes.
 Nam iubet actutum fatalia stamina Parcas
 Frangere et exosam Galeacti claudere vitam,
 205 Ablegat atque umbras Erebo noctique profundae
 Sisyphæo mandans torqueri pondere manes.
 Ergo tot incassum sumpti coeptique labores
 Tam subito pereunt, quin magnis cladibus urgent
 Natos et turpi funestant caede penates.
 210 Illico namque omnes, quos saevi dira tyranni
 Ambitio extorres patria regnoque fugavit,
 Conspirant magno iungentes agmine turmas.
 Unusquisque suis tentat pro viribus audens,
 Sperat et amissos raptosque resumere fascès
 215 Et regni titulos ardens affectat avitos,
 Armat et intrepidus multis accensa querelis
 Tum vindicta viros acuitque in mente furorem
 Teque ducem tantis sumunt, Florentia, rebus
 Auspiciisque tuis hostiles milite campos
 220 Irrumpunt agrosque simul populantur et urbes.

Vi partim partimque metu partimque benigna
 Fronte suos noscunt dominos illisque receptis
 Laetantur vulgo et sublato murmure plaudent.
 Sic igitur tanti et tam magni nominis heres
²²⁵ Vix Mediolani princeps tunc imperat urbi
 Bacchaturque furens ira noxaeque paternae
 Dat poenas proprio diffundens sanguine vitam.
 Gallia dum tanto bellorum fluctuat aestu
 Transque Padum citraque simul, dum cladibus amnis
²³⁰ Luctatur miseris, veteris Florentia belli
 Non oblita, suis quondam quod finibus infert
 Pisa Fluentinis semper contraria rebus
 Quodque mali nuper Galeacti partibus haerens
 Ingerit atque urbem quanto discrimine versat,
²³⁵ Haud ignara videt, tantis edocta periclis
 Tempus adesse putat Pisas tum subdere posse.
 Posthabitis igitur reliquis Florentia curis
 Pisano solum totis tum viribus ardens
 Incumbit bello, magnis nec sumptibus ullis
²⁴⁰ Parcitur atque una concurrunt mente vicissim
 Et populus summique patres totusque senatus.
 Quisquis ab incepto nunquam desistere bello
 Hortatur, donec Tyrrheni signa leonis
 Pisanis cernant sublimia turribus altis
²⁴⁵ Iactari vento atque aura crepitante moveri.
 Conflaturque brevi pulchris exercitus armis
 Insignis multisque virorum milibus ingens.
 Omnia quaeque vident superandis urbibus apta,
 Instrumenta parant, ingenti mole boardae
²⁵⁰ Curribus aptantur magno terrore ruinam
 Moenibus atque urbi summa cum clade ferentes.
 Albitiusque Masus Ginusque Caponius ipsi
 Praepositi castris praestantes nomine cives
 Artibus et belli insignes, qui cuncta gubernent
²⁵⁵ Quique regant cunctis summa virtute verendi.
 Compositis igitur rebus, tum rite paratis
 Irrumpunt subito fines Pisisque sub ipsis
 Castra locant et campos omnes milite complent.
 Saepius ac veluti cum magnis imbris Arnus
²⁶⁰ Planitiem totam ripas egressus inundat,
 Cuncta trahit secum rapidus villasque domosque
 Subvertit Pisasque infestis percutit undis:
 Haud aliter furibunda ruit manus omnis et agros
 Diripiunt ferro, villas atque oppida vertunt.
²⁶⁵ Nil obstat, donec Pisarum moenia cingant
 Milite et infestis quatiant saepe ictibus urbem.
 Utque mari ac terris aditus claudatur ubique
 Horribilisque premat clausos penuria cives,

- Cogat et invitos Tyrrheni iura leonis
270 Accipere et nostris submittere legibus urbem,
Ad mare supra Arnum vicinus ducitur urbi
Pons sudibus firmatus aquis trabibusque refixus;
Quove foret tutus, ripa munitur utraque
Castellis valido defensis milite semper.
- 276 Hincque fames et dura viris affertur egestas
Obsessis, hinc immundis animalibus audent
Consumptis herbis miseram deducere vitam
Quaeque extrema pati obdurata mente parati.
Dura sed ipsa fames ac imperiosa coegit
- 280 Cedere, quodque necesse foret tum flectere mentem,
Ostendit, populi cum passim languida cernant
Corpora per vicos et compita strata iacere
Et moribunda deos omnes hominesque precari.
Aemula tum demum Tyrrheni Pisa leonis
- 285 Urbsque potens et multis quondam ornata tropaeis
Imperio devicta tuo cessit, Florentia, magnum
Incrementum addens titulis urbique decorem,
Quae docuit, quantum fortunae fidere quisquam
Debeat et quantum humanae fiducia sortis
- 290 Vana sit instabili pervertens omnia motu.
Nam modo, qui soliti fuerant dare iura rogati
Et dictare suis populis legesque iubere,
Mox patriam dulcesque domos sanctosque penates
Linquere et invisis dominis parere coacti.
- 295 Quique suum servare decus patriamque tueri
Vix sperant humilique deos paulo ante precantur
Voce diurno se posse resistere bello,
Hostibus imperium mox produxere subactis
Victoresque suis opibus vicere potentem
- 300 Armis et longo regnantem tempore Pisam.
Sicque suas fortuna vices variata gubernat
Instabilisque manens adversis prospera semper
Miscet nonnunquam praeponens infima summis.
Sic visum superis, nimium ne laeta superbos
- 306 Extollant, miseros nimium ne tristia laedant.
Ergo Fluentini tam magno munere laeti
Sacra deum per templa colunt totamque per urbem
Solemnes ducunt pompas sacrisque peractis
Annua vota iubent persolvi laeta quotannis.
- 310 Et licet in tenera Medices aetate maneret
Et tribus exactis impleset tempora lustris,
Non tamen in cunctis patriae tum defuit heros
Consiliisque puer patriam — mirabile dictu —
Iuvit et immensis opibus subvenit egenti.
- 315 Praestitit haec eadem, cum Ladislaus ad urbem
Infestis descendit equis peditumque phalanges

Duxit in exitium campis villisque ruinam.
 Sed Florentini celebris tunc fama per urbem
 Nominis atque domus Medicae tum gloria praestans
³²⁰ Perterrerent regem coguntque remittere bellum
 Et pacis firmum nobiscum iungere foedus.
 Tum primum Cortona, iugis quae prominet altis,
 In nostras didicit iurare et vivere leges.
 Denique parata quies, quae plures durat in annos
³²⁵ Et multum nostris conducit civibus urbem
 Quam magnis ditata bonis monstratque cavendum,
 Otia ne quis amet sanctae dirumpere pacis.
 Quid referam, quanto videas tunc surgere sumptu
 Publica vel quali splendescere tecta nitore
³³⁰ Privatim cernas? Sanctorum templa deorum,
 Quidve loquar, quanto videas constructa decore?
 Nec referam, quae, Cosme, tuis tum sumptibus ornas
 Quaeve locas fabricanda novis suffulta columnis,
 Neu dicam, quantos tulerint portoria fructus,
³³⁵ Mercibus adductis Medices quae plurima Cosmus
 Implet ab extremo sole occidente petilis.
 Sed ducis Insubrium fallaci mente Philippi
 Ambitio Italiam subito perducit ad arma.
 Et quamvis, Martine, geras pia sacra sacerdos
³⁴⁰ Atque vicem Christi subeas, qui pace relicta
 Discipulis mandat servare per omnia pacem,
 Bella foves tamen et bellorum semina nutris,
 Quae terris exulta tuis crevere per omnem
 Italiam, ut fructus dederint collecta feraces.
³⁴⁵ Qui tamen, ut cuncti rentur, gustantur acerbi
 Nunc tibi, cum Christi produceris ante tribunal,
 Ante tribunal, ubi nullum discrimen habetur,
 Personam quam quisque gerat, nil mitra nec ipsi
 Imperii fasces causae prodesse valebunt,
³⁵⁰ Sed magis urgebunt conversi in pondera honores
 Atque prement humeros magna sub mole iacentes.
 Reddere cogere commissae computa gentis,
 Pascere quae vobis et custodire magister
 Mandat et a vobis amissae damna reposcet.
³⁵⁵ Dicere namque pudet, quot tunc periisse sub armis
 Constat et ardentis subiisse pericula belli.
 Proelia quanta suis misceri Gallia campis
 Transque Padum et citra vidit, quot bella per ipsos
 Etruriae saltus quanta cum clade geruntur,
³⁶⁰ Oppida vertuntur, pueri innuptaeque puellae
 (Indignum facinus) coram spectante parente
 Indomitam rabiem victoris militis explent?
 Quid memorem, quantas perpessa est Brixia clades,
 Dum Venetum ac nostris fuerit circumdata castris

- 865 Et demum vi captâ suis spoliataque rebus
Viderit ingentes cumulari mortis acervos?
Quid referam, quales bellorum incendia vires
Extulerint Italas omnes flagrantia terras?
Quae postquam, Martine, tuis errantia tectis
370 Videris intentus curas lenire, sed illa
Acrius insurgunt nimiumque incensa vagantur
Et rapidis pariter comburunt omnia flammis.
Attamen, instando penitus ne cuncta vorentur,
Tum demum; resoluta suis dum viribus errant
375 Atque deest pabulum, bellorum incendia cessant.
Sic tandem cessata quies firmataque parvo
Tempore perdurat, nimium dum bella parati
Exercere viri mentes ad proelia vertunt.
Namque Fluentini prudentia tanta senatus
380 Tum vigit Medicum monitis excita parentum
Consiliisque exulta piis, dum cuncta requirunt,
Quae possint nostris melius conducere rebus,
Ut Venetis sancto coniunctis foedere bellum,
Quod propriis fuerat gestandum viribus, ipse
385 Susciperet Venetus paribusque resisteret armis.
Sic hostes fracti, sic omnis concidit ardor
Pontificis, sic ipsa suum Florentia nomen
Servat, sic titulos Veneti auxere potentis
Imperii multis devictis urbibus, unde
390 Et decus et magnus provenit fructibus usus.
Hinc Florentinus, flatu dum cuncta secundo
Succedunt vultuque favet fortuna sereno;
Ardens imperii latos extendere fines
Ulciscique graves magno discrimine clades
395 Saepius iniunctas causasque auferre nocendi
Aggreditur bello vicinam subdere Lucam,
Primates quanquam gravibus convincere dictis
Conentur Medicesque feros mollire precando
Pergat et adductis doceat rationibus omnes:
400 „Bella mali quantum tulerint, ni iusta gerantur
Aut provisa satis; variis quam casibus instet
Mars dubius versetque vices fortuna priores.
Praeterea, quantum bellis defessa quietem
Publica res poscat quantumque pecunia desit
405 Aerario, magnis quod sit iam sumptibus haustum.
Ac odia advertant infidi saeva Philippi,
Qui belli causas nactus tempusque nocendi
In longum possit tantum producere bellum.
Quin etiam Venetos dubia iam mente timendos,
410 Ne forte invideant coeptis felicibus atque
Omnia pervertant taciti viresque ministrent
Hostibus et placidum simulata pace loquantur.

Dii, precor, avertant, quaecunque incommoda nostrae
 Iam video patriae instare et — sim falsus haruspex —
 415 Attamen in cunctis noscat me quisque paratum
 Pro patria cunctosque graves perferre labores,
 Quaeque mihi cara pro libertate manebunt
 Gestanda, illa libens ac laetus semper obibo.
 At, quibus arbitrium legum, quis summa potestas,
 420 Decernant patriae pulchrum sive utile nostrae.“
 Haec Cosmus tanquam divini oracula Phoebi
 Dictitat. Haec surdis descendunt auribus. Ingens
 Exitium patriae, bellum decernitur. Ardent
 Iam iam Lucenses vallo circumdare muros.
 425 Piccininus adest contra dux inclitus armis
 Incautosque premens nostros funditque fugatque.
 Sic res ipsa fidem primo certamine fecit
 Verbis, quae tenues fuerant dilapsa per auras,
 Et docuit, quantum humanis prudentia rebus
 430 Conducat quantumque obsit non credere doctis
 Consiliis nimiumque suae confidere menti.
 Publica cura vetat, servandi sanctus honoris
 Ardor agit cives nunquam desistere coeptis.
 Instaurant acies peragendoque acrius instant
 435 Bello ornantque novas conducto milite turmas.
 Nunc ducis Insubrium calido defenditur astu
 Luca per instructos simulata pace maniplos,
 Nunc Venetum invidia, cupiunt dum cuncta subesse
 Regna sibi Italiae caecaque cupidine ducti
 440 Iura valere sinunt sanciti foederis atque
 Francisco promissa minus stipendia solvunt ;
 Hoc solum ne Luca iugum devicta subiret ;
 Obliti nostris opibus superasse potentes
 Urbes ac populos iussis parere coactos ;
 445 Brixia, Tervisium et vicinum montibus altis
 Bergamum et obscuro nec nomine plurima capta
 Oppida Bebrico quondam subiecta Philippo.
 Sic ingens nostrae profusis sumptibus urbi
 Dedecus exoritur, spes irrita procidit omnis.
 450 Libera conservat solitum sic Luca tenorem.
 Ulla nec possunt proceres in parte iuvare
 Consiliis, non ipse valet prodesse roganti
 Auxilium patriae Cosmus, qui fungitur omni
 Officio civis Venetumque orator ad urbem
 455 Pro patria missus sancto de foedere multa
 Disputat egregie longoque ex ordine narrat,
 Quid Florentinus socialia iura secutus
 Gesserit et quales servando foedere sumptus
 Fuderit et quantum Veneti reverenda senatus
 460 Creverit auctoritas et qualia bella secundis

Auspiciis gesta et quales quantaque receptae
 Urbes ; nunc tantum servari foedera posci
 Stareque promissis, ut sancti formula iuris
 Postulat et Sforzae pactos persolvere nummos.
 465 Attamen incassum dulci prolata sapore
 Verba cadunt, responsa satis nec certa reportat.
 Sed, quibus apparet simulatis texere fraudem
 Velle dolis cupidisque in regnum tendere curas,
 His arrecti animi stupefactaque corda virorum
 470 Advertunt patriae mentem tunc protinus omnes
 Atque opus esse vident placidae indulgere quieti
 Obmissis bellis et demum parcere tantis
 Impensis, ne forte ruat magna obruta mole
 Fenoris instanti succumbens lassa periculo.
 475 Certatim Medicem miris extollere quisquam
 Laudibus in caelum curasque referre salubres
 In patriam mentemque viri laudare fidemque.
 Et, ni caeca feros bellandi insania cives
 Egisset mentemque piis advertere dictis
 480 Ac monitis Cosmi scirent, res publica tantis
 Haud submersa malis solitum servaret honorem,
 Non auri ingratis tantos fudisset acervos.
 Haec referunt cives passim totamque per urbem
 Vulgantur cunctique suae conferre saluti
 485 Rentur, ut incertae Medices succurreret urbi
 Consiliis patriaeque suum cumularet amorem.

LIBER II.

Sic Cosmi celebris volitat tunc fama per urbem,
 Sic omnis pariter privata et publica ad unum
 Conferri Medicem gaudent ; fit magnus ubique
 Consensus patriae, sed enim prudentia Cosmi
 5 Cernitur inque dies maior maiorque redundat
 Fama viri ; res ipsa docet cunctique fatentur
 Mortali quoddam versari in pectore maius
 Et magis egregium, divino numine mentem
 Afflari, nam vera procul sic cernere posse
 10 Non hominem humana constructum labe, nec ipsum
 Sufficere ingenium mortali mole gravatum.
 Nec solum hac una cernas virtute decorum,
 Quin aliis fulgere bonis virtutibus atque
 Moribus egregiis ac omni laude refertum,
 15 Insuper ornatum videas, quibus ipsa beatos
 Plebs indocta viros narrat. Quis ditior unquam
 Aut magis excellens opibus conspectus in urbe
 Tyrrhena et clara notus iam voce per orbem ?
 Huic rerum natura suum largitur honorem.

- 20 Progeniem sed enim praestanti nomine claram,
 Quae sit nulla in parte minor, talesque nepotes
 Proferat in lucem, ut magnis maiora frequenter
 Addant et summo nascentes culmine rerum
 Altius extollant longeque decentius ornent.
- 25 His dum Tyrrhena felix versatur in urbe
 Vocibus insignis Medices, dum publica tractat,
 Omnibus acceptus cives dum diligit omnes,
 Forte per Etruscas gressus direxerat urbes
 Et Florentini conscenderat alta palati
- 30 Culmina prospectura domos et facta virorum
 Magnipotens Fortuna, deus quam procreat olim,
 Cum primum terras caelumque et sidera fecit
 Humanumque genus, quam sacro nomine divam
 Sivit honorari et votis persaepe vocari.
- 35 Quin et templa dedit, quae olim coluere vetustae
 Gentes et falsae sectantes dogmata legis;
 Sed vetat excelsi transcendere limina caeli
 Aethereasque habitare domos, nec nomen habere
 Passus neve locum excelsa inter tecta deorum.
- 40 Humanas tantum concessa potentia sortes
 Arbitrio versare suo, sic infima summis
 Miscere et toto penitus dominarier orbi.
 Omnia subiecit sorti; Sapientia solum
 Libera Fortunae contemnit iura potentis.
- 45 Illa igitur tales captans de culmine voces
 Et celebrem Medicis famam tumque omnia cernens
 Prospera felici iam iam succedere Cosmo
 Haec secum volvens multa tum ferbuit ira:
 „Illene Cosmus erit solus, qui numina temnat
- 50 Nostra impune diu? Nil en mea iura valebunt?
 Quid mihi divinum nomen, si limina caeli
 Scandere neve licet penitusque excludere ab alto,
 Nec valeo humanis quicquam proscribere rebus
 Et concessa mihi iam iamque potentia cessat?
- 55 Nonne foret melius nigras habitare tenebras
 Seu furiale malum seu quicquid Tartara dirum
 Horrent, quam vano iactari nomine divae,
 Nec posse unius mortalis tangere nomen?
 Arrisi quotiens oculis, heu, laeta serenis
- 60 Ingrato Medici? Quotiens mea munera laetum
 Effecere virum et felici sorte beatum?
 Num supplex unquam nostris pia contulit aris
 Munera? Num verbis tantum veneratur honestis
 Numina nostra semel nomenque in sacra vocavit?
- 65 Gratia num nobis meritis pro talibus ulla
 Unquam habita est animi demonstrans signa benigni?
 Quin verbis delusa feris et mente superba

- Quaeque indigna nimis patior. Tum iurgia solum
 Pro donis sacrisque et grata mente reporto.
- ⁷⁰ Scilicet ardentis virtutis nomine fretus
 Atque tuum iactans sanctum, Sapientia, nomen
 Immunem nostro sperat se numine factum.
 Libera sit quamvis nostris Sapientia fatis,
 Attamen experiar, valeant quid numina nostra.
- ⁷⁵ Et, mihi si desint vires, descendere ad ipsa
 Tartara nec dubitem furiasque excire feroces.
 Talibus esto armis tutus spernatque superbus
 Tum Medices talesque iratos sentiat hostes.“
 Haec secum repetens subito descendit ad umbras
- ⁸⁰ Tartareas nigrasque petit sine lumine sedes
 Haud iter ignotum peragens, nam saepius unam
 Excitat aut aliam horrenda de sede sororum.
 Tum sic alloquitur Phthonem supplexque precatur :
 „Phthone cara mihi et multum dilecta, quod unquam
- ⁸⁵ Haud frustrata tuas vires numenque petivi.
 Sed, tua si quando fuerit mihi prompta voluntas,
 Nunc precor, expedias celeri mea vota tumultu
 Et Florentinam subvertas ocius urbem
 Pectoraque inflammes livore ardentia taelro
- ⁹⁰ Cordaque pestifero irrites madefacta veneno
 In Medicamque domum in Medicemque furentia Cosmum.
 Quod ni saeva premant odiis succensa virorum
 Pectora nunc Medicem, nil, heu, iam nostra valebunt
 Iura, sed incassum iam iam conabimur ambae.
- ⁹⁵ Nam, qui fortunae flexus variosque reflexus
 Evitare potest praenoscens cuncta malorum
 Semina et adversis rebus valet usque mederi,
 Hic facile invidiam superat, tum conterit omnem
 Livorem et prudens ferventia pectora mulcet.
- ¹⁰⁰ Ergo age terribilisque manens da cuncta repleti
 Invidia atque odiis fecundum concute pectus,
 Obrutus ut Medices odiis et fluctibus atris
 Invidiae pressusque gravi tum pondere ad ima
 Concidat et demens Fortunae temnere discat
- ¹⁰⁵ Numina, tum saevas abiectus mulceat iras
 Invidiae virtusque suum, si possit, alumnum
 Protegat et miserum verbis soletur amicis.“
 Rettulit haec contra Phthone
- „Quid nostra precaris
 Numina? Quid tantum verbis facunda benignis
- ¹¹⁰ Hortando suadere paras? En protinus adsum
 Prompta tibi semper. lubeas modo, diva, paratam
 Invenies Phthonem; nobis namque omnia per te
 Iura vigent solumque tuis pugnamus in armis.“
 Dixit et extemplo horrendis armata colubris

- 115 Sulphureasque faces quassans et pallida circum
 Ora ciens taetrum late perfudit odorem.
 Exin celsa petens gressus direxit ad urbem
 Etruscam procerumque domos taeterrima serpit
 Pestis et immundo quam primum cuncta veneno
 120 Inficit et toti paulatim illabitur urbi.
 Inque dies crescens incensas sulphure taedas
 Perque domos passim perque atria magna virorum
 Coniicit et demum miseranda incendia miscet
 Incensaque furens tota bacchatur in urbe.
- 125 Inde petit victrix excelsa palatia circum
 Mille dolos fundens et mille induta figuras
 Incenditque viros, quorum tunc publica curae
 Iura magistratus; neque enim labor arduus instat,
 Nam facile incensas dictis exaggerat iras.
- 130 Hinc Cosmi laudes subito vertuntur in ipsa
 Iurgia et opprobriis vulgo laceratur acerbis.
 Hinc suspecta viri virtus, suspectus et ipse
 Tunc Medices odiisque miser damnatus iniquis.
 Nec, quamvis magna cernat se mole gravatum
- 135 Invidiae videatque odiis ardescere mentes,
 Seu precibus tentat blandis mulcere furentes,
 Frangere sive feros conatus viribus audet.
 Integer est animus solum; tum conscia recti
 Mens hominem sperare iubent et fidere divis.
- 140 Ergo vocatus adest subito dominosque potentes
 Solus adit, caeco statim sed carcere pressus.
 Hos inter motus, tanta et discrimina vitae
 Dum Medices versatur inops, dum sancta precatur
 Numina, Relligio ac Pietas sensere precantem
- 145 Tum Medicem miserumque vident indigna subire
 Opprobria et subito carum miserantur alumnum.
 Et prius haec secum humana de gente queruntur:
 „An potis humanas tanta caligine mentes
 Obvolvi, ut nulla iam iam ratione regantur?
- 150 Quid virtus probitasve suum num servat honorem?
 Praemia quae iustis? Nunquid condigna geruntur?
 Heu languent miseri. Solus laudatur iniquus,
 Perfidus, immundus latro; tum magna reportat
 Praemia et in summo semper versatur honore.
- 155 Non tamen idcirco desperat iustus et unquam
 Desinat esse pius, nam summi rector Olympi
 Nil temere incertave gerit ratione, sed aequus
 Omnibus aequa dabit, non impunita relinquet
 Flagitia et iustis tum praemia certa rependet.
- 160 Qualia nunc noster Medices discrimina vitae
 Captus ob invidiam subit? Ecquis iustior alter
 Aut magis excellens?“

Sed stat sententia castas

- Fundere ad alta preces summi praetoria regis
 Pro Coemi patriaeque simul nostraque salute:
 165 „O pater omnipotens, qui complex omnia solus
 Complendoque simul divina mente gubernas.
 Cuncta prius, quam facta forent essentque futura,
 Ipse vides semper primaque ab origine visa
 Perpetua ratione geris tumque ordine miro
 170 Dispensas parentque tuo sic omnia verbo.
 Nunc miserere pii Medicis, miserere parentis
 Nunc patriae et nostri demum miserere, precamur.
 Quisnam Tyrrhenis unquam fuit alter in oris,
 Per quem nostra magis colerentur numina vel qui
 175 Tum pietate gravis tum religione severus
 Conferretque magis patriae vel templa deorum
 Pulchrius ornaret vel munera plura referret.
 Cernis enim, quanta immeritus nunc mole prematur
 Invidiae et, tua quam primum ni summa potestas
 180 Succurrat misero, quibus, heu, luet ultima poenis.
 E tantis igitur Medicem nunc eripe flammis
 Et curam nobis natum patriaeque parentem
 Restitue et votis aures nunc porrige nostris.“
 Tum pater omnipotens oculis et mente serena
 185 Suspicit orantes, placido et sic incipit ore :
 „Cara mihi Pietas, dulcis super omnia semper
 Religio, vestrum merito laudamus amorem,
 Nec fudisse preces casta nunc voce pigebit.
 Ex animis omnem, iubeo, deponite curam.
 190 Haud incerta salus vestro iam surgit alumno,
 Nec solum poterit tantos evadere fluctus
 Incolumis, nam plura mihi nunc pandere vobis
 Fatorum secreta libet, quae figite vestris
 Auribus et tacita servate haec gaudia mente.
 195 Sed refert notum et clarum per saecula nomen
 Tutus ab invidia et longe securus ab omni
 Fortunae casu, quamvis nunc utraque contra
 Nitatur viresque in eum nunc excitet omnes.
 Altera victa cadet, bene vertens altera semper
 200 Gaudebit mutasse vices, gaudebit et ipsum
 Tollere in astra virum facietque in cuncta beatum.
 Exilium modo, quod nunc fatis imminet, aequa
 Mente tulisse queat, quanto vertetur honore
 In laudemque viri, tum famam nominis amplam.
 205 Nam patria exactis nonnullis mensibus orba
 Et tantis privata bonis revocare parentem
 Gestiet et reduci laetabitur usque recepto.
 Illo tum demum felicem tempore Cosmum
 Dicere namque licet, tum vos vidisse iuvabit

- 210 Publica gestantem vel numina nostra colentem.
 Gaudia magna patri sumpta de prole futura
 Conspicio; nam quaeque senis tum prompta subibit
 Munera tumque sibi geminos dabit illa nepotes,
 Qui Medicum clarum tollant ad sidera nomen.
- 215 O quantum nobis merito gaudere licebit
 Talibus ex natis et tali munere divum.
 Ergo agite et laetis animis his plaudite dictis.“
 Interea magnus Tyrrenam incesserat urbem
 Motus et ingenti nutabant cuncta tumultu.
- 220 Hos agitat Livor cives, hos dira Cupido
 Regnandi stimulat, nonnullos improbus auri
 Cogit Amor verbis Medicem incusare dolosis.
 Nec satis ulla potest illis condigna videri
 Poena viris: odiis adeo exarsere nefandis.
- 225 Quin alii totam strictis mucronibus urbem
 Percurrunt mortemque reo tum saeva minantur
 Vulnera et horribili consternunt cuncta tremore.
 Publicus hinc agitur subito conventus et omnis
 Area compleitur, quae magna palatia circum
- 230 Strata iacet populusque furens ruit undique totus,
 Attonitique patres adsunt, qui iussa vocati
 Expediunt tristes certamque instare ruinam
 Tum patriae cernunt, ullis nec posse mederi
 Consiliis sperant, circumstrepere horrida solum
- 235 Arma vident timidosque animos desuetaque corda
 Ipse pavor pulsatur, rumpunt suspiria vocem
 Inceptam casumque dolent insontis amici,
 Nec prodesse valent, propriae nam cura salutis
 Quosque tacere docet nullisque resistere coeptis,
- 240 Concio tum demum populo celebrata frequenti
 Omnibus iniecit pavidum per corda timorem,
 Hinc octo concessa viris tunc summa potestas,
 Qui rerum curam gererent promptique subirent
 Iussa magistratus summi scelerumque ministri
- 245 Mandarentque reis poenas et vincula captis.
 Bis tentata pii Medicis mors saeva nefandis
 Suppliciis, bis sancta vetant tunc numina divum,
 Namque sacerdotes cuncti cunctaeque puellae
 Vestales votis exorant numina castis.
- 250 Nec viduae precibus cessant orare pudicis
 Nec pia turba vacat lachrimis atroque dolore.
 Sic patriae servata salus patriaeque parenti.
 Nam versae mentes profugum dimittere Cosmum
 Exilioque gravi pressum, non amplius ulla
- 255 Mentio facta necis, prospectum credit abunde
 Quisque sibi, talem modo possint pellere civem
 Et patrio privare solo; sic tempore lustris

Extorrem complere iubent urbemque Patavi
 Describunt sedes, ubi maestam ducere vitam
 260 Possit et iniusso liceat decedere nusquam.
 Sed prius haec Medices magna ad subsellia ductus
 Voce refert humili et dulci sic pectore fatur:
 „Si notum, excelsi domini, certumque maneret
 Publica nunc solum nostra fundata ruina
 265 Otia posse diu durare et vivere longe,
 Mors mihi grata foret, nunquam metuenda doloris
 Poena meam posset vel magnis flectere mentem
 Suppliciiis, nam vestra libens nunc iussa facesso,
 Si modo, quod cupio, possint afferre quietem
 270 Civibus et patriae divinae gaudia pacis,
 Neve Italas tantum valeam discedere terras
 Atque Patavinas placidas mihi ponere sedes,
 Sed longinqua maris possim nunc litora magni
 Quaerere et extremos vivens habitare per Indos.
 275 Nam mihi nulla potest res intoleranda videri,
 Quam iubeant domini et quae nostrae conferat urbi.
 Cuncta sed obtestor sanctorum numina divum
 Nil magis in nostra mihi nunc doluisse ruina,
 Quam timor immensus, ne quid res publica damni
 280 Ferret ob ingentes, quos vidit quisque, tumultus.
 Si quid enim in me collatum crudele fuisset,
 Id breve nempe foret, nam semper conscia recti
 Mens mihi venturae spondebat gaudia vitae.
 Sed magis angebat patriae immedicabile vulnus,
 285 Quod fore perpetuum rebar multisque dolendum.
 Compositis postquam rebus nunc cuncta quiescunt,
 Unius exilio nullo est subeunda dolore
 Poena mihi, at laetis animis et mente quieta
 Parendum dominisque meis patriaeque cavendum.
 290 Ergo libens vestris laetusque obtempero iustis
 Discedensque meos vobis patriaeque salutem
 Commendo supplexque deum nunc deprecor ipsum,
 Protegat hanc urbem, tum cives protegat omnes
 Et mihi concedat patienter ferre dolorem
 295 Amissae patriae et durae discrimina sortis.“
 Dixit, at ingenti dudum perculsa dolore
 Corda virum tales Medicem dum fundere voces
 Audirent, poterant oculis haud ultima siccis
 Percipere orantis, neque enim, si forte liceret,
 300 Tunc Medicem vellent iussis parere superbis.
 Nam quoscunque gravis cives iam cura remordet
 Insontem damnasse virum patriamque parentem
 Privasse et plebi miserae amovisse patronum.
 Et, quoniam suspectus erat furor improbus ingens
 305 Quorundam, ne forte necis tam dira cupido

In Medicem ruere assumptis impelleret armis,
 Ipse magistratus magna comitante caterva
 Incolumem proprias Cosmum deducit ad aedes.
 Illic multa suis constanti pectore fatus
 310 Hortatur, quos ipse videt venisse paratos
 Hortandi causa, quos cernit denique maestos,
 Solatur natumque vocat dehinc nomine Petrum,
 Solus et ad solum submotis omnibus inquit :
 „O dilecte magis vita et mihi carior ipsa
 315 Nate, meis solum afflictis spes unica rebus,
 Immensum video nunc te cepisse dolorem.
 Et merito, quoniam a nostris nil tale meremur
 Civibus ingratis. Oculis sed conspicit aequis
 Cuncta deus finemque dabit quandoque labori.
 320 Eia age, tolle metum et tristi iam parce dolori
 Et modo, quae carus genitor mihi rettulit, audi,
 In somnis maestum solatus imagine clara
 Et nitidis oculis, poterant qui vincere nigras
 Carceris obscuri tenebras lucemque referre,
 325 Attonitumque novo me sic splendore locutus :
 „Nate, mihi carus quondam, dum vita manebat,
 Nunc magis acceptus summa pietate, parentes
 Qua colis usque tuos, precibus nec desinis unquam
 Exorare deum castis et dona referre,
 330 Ut pater omnipotens delictis parcat iniquis
 Aeternamque ferat requiem veramque salutem.
 Sed iam purgatos laetus iam nosce parentes
 Gaudentesque frui divino lumine semper.
 Nunc ad te venio claro demissus Olympo,
 335 Missus et a summo, qui vultu cuncta sereno
 Laeta facit, pacemque suis tibi nuntio dictis.
 Laetari ergo licet, fili dilecte, reperta
 Pace dei curasque decet depellere tristes.
 Ast opus est animis et forti pectore, nate,
 340 Sors subeunda, licet nimis ac nimis aspera primum
 Contingat; patria sed enim privabere dulci
 Extorrisque novas cogaris quaerere sedes.
 Sed dolor iste brevi mitescet tempore, namque
 Haud semel hinc totum radiis sol circuit orbem,
 345 Quin humeris patriae summoque reductus honore
 Urbis Tyrrhenae felix tractabis habenas,
 Securus rerum composita pace quiesces.
 O quam felici succedent cuncta tenore,
 Namque inter cives natos fulgere videbis
 350 Ingenti virtute tuos patriamque tueri
 Consiliis famaue piis extollere factis
 Atque inter natos magnum mirabere Petrum,
 Publica dum tractat solus, dum cuncta gubernat

- Ingenio praestans, summa et pietate decorus.
 355 O qualem laetus cernes hunc tollere prolem,
 Quae patrias inter laudes et nomen avitum
 Emicet et magno semper splendore nitescat.
 Ergo age, ne somno, falsa vel imagine ludi
 Credas, immo fidem dictis appone paternis,
 360 Verus enim a vero missus tibi nuntius adsum.^f
 Haec ait et subito in tenues evanuit auras
 Meque patris cari cupientem tangere dextram
 Plurave quaerentem solum inter verba reliquit.
 Nunc igitur forti subeamus pectore, quicquid
 365 Fata mali tradunt, sperantes vera locutum
 Esse patrem et iam certa fides his affore dictis
 Cernitur atque utinam simili ratione sequantur
 Caetera, ut in primis apparent omnia rebus
 Tuta satis maiorque mihi fiducia semper
 370 Crescit et, in melius veritas, precor, omnia, nate,
 Et mecum pariter monitis laetare paternis.”
 Candida nec roseis fulgens Aurora quadrigis
 Rettuleratque diem et nigras disiecerat umbras,
 Cum primum populi magnus concursus ad aedes
 375 Fit Medicas, alios visendi cura fatigat
 Atque salutandi, nonnullos causa iuvandi
 Consilio atque opibus movet, omnibus intima cordi
 Cura manet certusque dolor, ne plura subinde
 Civibus ac patriae, quam Cosmo, damna resultent.
 380 Quippe dolor talem patriam decedere civem,
 Qui bona multa bonis, qui plurima conferat urbi
 Commoda, qui propriis praeponat publica rebus.
 Profugium miseris tutum, proventus egenis
 Certus et afflictis placidum solamen amicis.
 385 Haec inter se certatim dum verba loquuntur,
 Dum Medicem cupiunt abeuntem cernere Cosmum
 Expectantque foris avidi, tum maximus heros
 Progreditur iuvenum multis stipatus et armis
 Et magno conspectus equo mediusque duorum,
 390 Qui legum arbitrium summumque insigne gerebant
 Octo virum, quorum praesens reverentia tutum
 Tum Medicem posset patrios perducere fines.
 Qualem saepe virum conspectum cernimus urbem
 Intransentem nostram, populus cui plurimus exit
 395 Obvius et proceres medium comitantur euntem.
 Ille venit laetusque hinc atque hinc lumina flectit
 Fronteque demissa tanto respondet honori:
 Talem se Medices hilari cum fronte gerebat,
 Talis erat, quamvis per opaca silentia noctis
 400 Pergeret et profugus patriis excederet oris.
 Ecce propinquabant portis, nec desinit ullus

Pone sequi, donec portas egressus abiret;
 Namque vetant ultra portae procedere quemquam,
 Sed taciti intra se hac abeuntem voce sequuntur:
⁴⁰⁵ „I felix nostrique memor lucemque reporta
 Quamprimum rediens, nam caeca in nocte relinquis
 Nunc sine te miseros nigraque vagamur in umbra.“
 Liquerat interea humentes nox frigida terras
 Rettuleratque diem fulgens iam Lucifer alnum
⁴¹⁰ Famaque vicinos volitans exciverat omnes,
 Dum Medices abiens Pistori intraverat agros.
 Ecce catervatim descendunt montibus altis
 Audaces fortesque viri et, fera corpora, agrestes,
 Qui soliti in silvis et duris semper in armis
⁴¹⁵ Versari et vitam magnis offerre periclis,
 Turba ingens Cosmumque piis obnoxia factis
 Increpat his Medicem dictis et vocibus audax:
 „Quo ruis, o demens, iussisne paratus iniquis
 Parere et patrias exul sic relinquere sedes?
⁴²⁰ Quid dubitas nostris fretus nunc viribus urbem
 Et regredi et Medicas armis ostendere vires
 Civibus iniustis fortemque resumere mentem.
 Namque vides, quot sumpta viris nunc arma salutis
 Prompta tuae maneant, pro te quoscunque libenter
⁴²⁵ Aspicias cunctis vitam obiectare periclis,
 Vulnera sive feram nequaquam horrescere mortem.
 Sed deus adiutor coeptis nunc affore iustis
 Cernitur; ecce deus reditus tibi monstrat apertum
 Nunc iter et certe apparent tibi signa salutis.
⁴³⁰ Ergo facultatem redeundi amittere talem
 Ne velis, at, facili, propera, dum cardine sistit;
 Nam neglecta semel nunquam fortuna redibit.“
 At pius haec contra Medices:
 „Dulces mihi semper
 Et cari et fidi cunctis in rebus amici.
⁴³⁵ Sed nunc vestra fides longe mihi carior extat,
 Dum fortuna meis gestis invisae secundis
 Cogit in adversos miserum descendere casus.
 Quod mihi nunc sumptis mortem spondetis in armis
 Oppetere et videam dictis succedere facta,
⁴⁴⁰ Nil mihi nunc potuit magis hoc contingere gratum
 Oblatumque libens grata nunc mente repono.
 Fas et iura vetant armis nunc talibus uti
 Et contra patriam vires extendere nostras.
 Quemque decet iustum dominis parere libenter
⁴⁴⁵ Et patriae servare fidem pacemque tueri.
 Ergo libens, licet immeritus, nunc iussus abire
 Discedo patriaeque meam concedo salutem.
 Vos igitur laeti vestras discedite sedes

- Et meritis tantis adstrictum ducite Cosmum,
450 Nec, si fata velint, isthaec egisse pigebit."
Sic iter inceptum peragit nec porrigit aures
Talibus oblatis dictisque ferocibus unquam,
Quamvis incessu peditum iam copia crescat
Factaque sit iusti vel magni exercitus instar.
- 455 Inde Mutinenses superatis montibus agros
Ingreditur cernitque viros equitumque catervas
Obviam adesse sibi, Estensis quos pergere princeps
Iusserat et comiter fines deducere in omnes.
Sic paribus studiis Medices susceptus ubique
460 Tendit iter, donec proscriptas tangeret oras.
Illic, proh superi, quanta admiratio cunctos
Detinet et quanto qualique receptus honore.
Ingens quippe viri semper reverentia crescit,
Vincit et acceptam Cosmi praesentia famam.
- 465 Ecce Patavinus populus fluit undique totus
Visendi studio; quisquis vir magnus in urbe
Obvius egreditur, blando et sermone salutatur.
Haud aliter magno Medicem dignatur honore
Ipse magistratus, quam si venisset ad urbem
470 Orator vel si titulos praeferret honestos
Nobilis aut princeps et digno nomine clarus.
Namque iubet proceres medium deducere Cosmum
Hortarique virum semper cunctisque diebus
Mane salutatum Medicas accedere ad aedes.
- 475 Quod faciunt laeti cives nullumque relinquunt
Officium intactum summi ac praestantis amoris.
Quin etiam Veneti mittunt, qui voce senatus
Hortentur Medicem et dictis solentur amicis
Spemque bonam moneant adversis sumere rebus
480 Et, tales postquam tulerit fortuna labores,
Gaudendum, Venetas quod sorte advenerit oras;
Namque deesse nihil speret sibi posse, nisi urbis
Tam pulchrae aspectus, qualem Florentia praestat.
Caetera, ad humanam quae spectant commoda vitam,
485 Si non aequa, tamen minus aspernanda futura.
Milia praeierea auri quinquaginta manere
Prompta sibi, si forte suis discrimina rebus
Obtigerint, valeant quae solum talibus armis
Expelli, sed plura quidem, si pluribus uti
490 Expediat Medici, Venetos offerre paratos.
His Medices dictis et tali munere laetus
Immensas Venetis grates compluribus egit
Verbis et, quoniam misero sibi nulla facultas
Posse referre datur, divum se cuncta precari
495 Numina, ut ipsa ferant Venetis, quae digna videntur,
Praemia, qui profugum tanto dignentur honore.

Sic igitur claro notus iam nomine Cosmus,
 Talibus et Venetum donis ornatus honestis
 Inter primates urbis iam primus habetur.
 500 Sic Cisalpinas celebris volitare per oras
 Incipit inque dies virtutis gloria maior
 Emicat et nitido semper fulgore coruscat.
 Sic quoque finitimis veneratur in urbibus atque
 Talibus ac tantis effertur laudibus heros,
 605 Ut Venetos patres reliquosque incenderit omnes
 Fama viri, Venetam Medices si pergat ad urbem,
 Tum patrio donare solo, tum nomine civis
 Ornare et proprias in Cosmum condere leges.
 Quae quamvis miris exoptet munera votis
 810 Et cupiat tantis ornare insignibus heros,
 Attamen iniussu populi decedere nunquam
 Sedibus ascriptis sibi posse licere fatetur,
 Nec modo, si liceat, sedes se dicitat ulla
 Quaerere velle, nisi gratum sciat esse futurum
 815 Florenti populo dominisque potentibus, unde
 Omne sibi debet cedendi sive manendi
 Arbitrium tradi, licet exul longius erret.
 Nam patriis semper subiectum legibus esse
 Quemque volunt leges, patrium si perdere nomen
 820 Dulce nolit fugiatque rebellis nomen acerbum.
 Ergo petita prius venia et concessa libenter
 A populo, quascunque velit, discedere sedes.
 Nec mora, concedit Venetas habitator ad aedes,
 Laudis ubi egregiae et virtutis praemia sacrae
 825 Invenit titulis referens insignia pulchris,
 Dicere quae paribus verbis et carmine digno
 Difficile est, sed nota manent memoranda per aevum
 Plurima, quae Medicam ornabunt per saecula gentem.

LIBER III.

Dum Medices Venetis summa cum laude moratur
 Sedibus atque inter cives dum magnus habetur
 Dumque suum patribus virtus commendat alumnum,
 Maesta gemit semper dulcem Florentia natum
 5 Decessisse suum caroque orbata parente
 Continuo in luctu et lachrimis versatur acerbis.
 Saepe virum veluti crudeli morte peremptum
 Casta dolet coniunx et maestis cuncta querelis
 Tecta replet late, resonat vicinia planctu
 10 Femineo, spargit flavos per colla capillos,
 Corporis omne decus, vestitus negligit omnis
 Vestesque lugubri amissum deplorat amorem.
 Sic pariter nostra tum passim maeror in urbe

- Cernitur et patria ingenti confecta dolore
15 Munera quaeque sinit, fuerint seu publica curis
Expediunda suis, cunctis neglecta diebus
Profluere atque situ confecta albescere turpi,
Seu privata manet patriae coniuncta saluti,
Ceu nihil ad patriam videas torpescere semper.
- 20 Non secus, ac gelidae cernas cum tempore brumae
Cuncta rigere gelu et glacie concreta iacere.
Namque oblita sui penitus rerumque suarum
Nil, nisi quod possit tantum lenire dolorem,
Cogitat, unde sibi multis discrimina rebus
- 25 Proveniunt, illinc rapidis lacerata rapinis,
Hinc aliis submersa malis, ceu navis, in altum
Quae subit adversam ventorum forte procellam,
Neve gubernator nec doctus in arte magister
Ullus adest illi, qui consulat atque gubernet,
- 30 Naufraga sed rabidis ventis iaculatur et undis
Et iactata diu portus non invenit ullos.
Civica sic patriam versat dissentio nostram
Ambitioque feris submersit fluctibus illam,
Neve quies ac ulla datur spes certa salutis,
- 35 Sed vidua assidue nullo tutore relicto
Diripitur ceditque malis et languida luget.
Publica iura vacant, cedit civile potentum
Viribus atque armis, tum pro ratione voluntas
Cuncta gerit, tum prompta subit metuenda libido.
- 40 Quin et sacra deum cunctis solemnia templis
Cessant et solito nusquam celebrantur honore.
Quae delubra novo fuerant ornata decore,
Iam deserta manent amotis undique sacris.
Sicque suum cernens tam parvo tempore nomen
- 45 Relligio, Etrusca quod magnum semper in urbe
Gesserat indictum nullis venerarier aris,
Haec secum volvit magno perculsa dolore :
„Cum pius Etrusca discederet exul ab urbe
Pulsus ob invidiam Medices, permagna putavi
- 50 Damna futuri mihi, nam multis saucia curis
Angebar primum iniungi discrimina nato
Tanta meo, cum nulla extaret causa malorum,
Praemia sed meritis potius sibi debita magnis.
Flumina praeterea nostris uberrima plantis,
- 55 Quae Medico semper pleno de fonte fluebant,
Diverti e campis alio conversa dolebam.
Non tamen, ut video, avulsas radicibus imis
Credideram plantas, ne ferrent amplius ullos,
Ut solite, fructus, semper quos esse feraces
- 60 Et memini et plenis collegi cratibus olim,
Non etiam incultos impleri sentibus agros

Arvaque submotis Medicis arescere rivis.
 Ergo necesse novas quam primum quaerere sedes
 Et Florentina decedere protinus urbe,
 65 Urbe mihi cunctis grata magis urbibus olim.
 Sed promissa dei memori nunc mente revolve,
 Scilicet absentem revocari ad publica Cosmum
 Munera transactis nonnullis mensibus, unde
 Spes mihi certa manet; vereor sed plurima, quae nunc
 70 Accusant magno Tyrrhenam crimine gentem,
 Ne pater omnipotens gestis iratus iniquis
 In longum promissa trahat populumque severus
 Puniat ingratum, maneant cum praemia Cosmo
 Digna satis, Veneta quae nunc ex urbe reportat,
 75 Quae valeant mentis placidam sibi ferre quietem,
 Unde prius iunctis orabo numina palmis
 Magna dei, videat, ne quid mereantur iniqui,
 Sed quid digna pii Medicis nunc facta requirant
 Damnaque conspiciat, quae nobis magna resultant.
 80 Talibus ergo deum dictis et corde precabor:
 „O deus, humano generi qui parcere semper
 Gaudes, nec scelerum iratus reminisceris unquam,
 Te precor, avertas oculos, licet impia multis
 Extent facta malis in te commissa per urbem
 85 Etruscam, ingratasque bonus ne respice mentes,
 Sed moveat Medicis pietas cultusque deorum
 Et mea te tangant sumptis incommoda damnis.
 Advenit ecce dies nobis promissa; parentem
 Restituas, oro, patriae, quae languida semper
 90 Luget et absentem luctu deplorat acerbo,
 Et mihi concedas divinae sortis honore
 Posse frui solito, quem secum ferre necesse est,
 Cum secum pariter Tyrrhena excesserit urbe.“
 Talia Relligio; tum summi rector Olympi
 95 Rettulit haec contra:
 „Tuus, o sanctissima virtus,
 Me dolor et Medicis pietas nil tale merentis
 Impellunt gratis ingratae ignoscere genti.
 Vade, age, dic Medici, patriam mox praeparet ire,
 Nam reditus concessa sibi nunc certa potestas.“
 100 Inde vocat subito ex nymphis caelestibus unam,
 Quae radiis semper casti resplendet amoris;
 Talibus alloquitur dictis et talia mandat:
 „Gratia grata mihi, quia gratum reddis honorem
 Numinibus sanctis resque intercedis honestas,
 105 Nec praestare boni quicquid mortalia possunt
 Te sine corda virum. Florentinam ocius urbem
 Advola et actutum mentes incende virorum,
 Ut revocent ultro Medicem patriaeque parentem

- Restituant meritique sibi reddantur honores.“
- 110 Nec non et summi peragit mandata tonantis
 Gratia, nam liquidas pennis dilapsa per auras
 Advolat Etruscas aura velocior arces
 Atque adeo procerum mentes et corda virorum
 Irrepat et tanto in Medicem succendit amore,
- 115 Ut subito tentet revocare ad publica Cosmum
 lura magistratus, quamvis furibunda minetur
 Factio et adversis obsistat viribus audax,
 Impleat et totam magnis terroribus urbem.
 Contio sed populi magno celebrata favore
- 120 Comprimit audaces dirosque per omnia cives
 Et revocat Medicem solitoque in culmine rerum
 Collocat et meritos reddi sibi mandat honores.
 Relligio interea Vestalis virginis ora
 Et vestes induta sacras victasque pudicas
- 125 Accelerans gressus Medicas contendit ad aedes
 Et placida Medicem voce introgressa salutat :
 „Salve, cura deum, et veram, quam porto, salutem
 Accipe nec mirare tuas accedere solam
 Hac cum veste domos ausam, nam iussa facesso
- 130 Magna dei patriasque libens tibi nuntio sedes
 Restitui et magna in patriam cum laude vocari.“
 Dixit et extemplo pariter cum voce recessit.
 At Medices tali stupefactus imagine primum
 Virginis atque habitum et faciem admiratus honestam,
- 135 Mox secum repetens audita ex ordine verba
 Haud dubiam praestare fidem de sedibus altis
 Advenisse deam et divum mandata tulisse,
 Sed, quibus e meritis mandentur talia, nescit.
 Sic igitur firmum fixumque in mente reponit
- 140 Se, Florentinam quam primum advenerit urbem,
 Viderit et patriam, sacras componere leges
 Compositasque suos cives servare libenter,
 Numina magna deum votis sacrisque peractis
 Saepe vocaturum et grates quascunque laturum
- 145 Pluraque marmoreo structurum templa decore.
 Postera fulgebat radiis Aurora coruscis,
 Cum Venetas velox advenit nuntius oras,
 Detulit et, quanto Medices revocatus honore
 In patriam quantumque suis iam civibus adsit
- 150 Gratus et acceptus, redeat modo laetus ad urbem,
 Quae Medico tantum ardens inflammatur amore,
 Quantum casta virum uxor amat vel mater alumnum.
 Nec mora ; continuo Florentis iussa senatus
 Expedit Etruscam Medices rediturus ad urbem.
- 155 Iamque Mugellanos fines ingressus et agros
 Audit ingentem populi adventare catervam

Obviam et egressos proceres iam protinus omnes.
 Quod minime cernens privatos posse decere
 Diversum per iter Tyrrhenam pergīt ad urbem,
 160 Quam tacitus paucis tantum comitantibus intrat,
 Dirigit et primos ad magna palatia gressus,
 Laetus adit dominos, dulci et sermone salutatur
 Et grates agit ingentes veniamque precatur.
 Laetitia subito complentur corda virorum
 165 Ingenti et populus nimium gestire videtur
 Non aliter, quam saepe novus si nuntius affert
 Seu victos hostes urbesque ex hoste receptas
 Seu gratam cunctis post multa pericula pacem.
 Neve magis reduci mater laetatur alumno,
 170 Unicus ille licet viduae sit cura parentis,
 Cum redit emensus variis labentia terris
 Aequora et obscurae passus discrimina mortis,
 Quam patria incolūmi Cosmo est gavisā recepto,
 Cui commendat opesque suas rerumque salutem.
 175 Nec minus ille suae curas amplectitur urbis,
 Quam pater ipse domumque suam natosque gubernat.
 Publica cuncta brevi — tanta est prudentia Cosmi —
 Consiliis composita suis servare tenorem
 Incipiunt solitum priscamque resumere normam.
 180 Seditione viri soliti turbare quietem
 Antiquam patriae poenis plectuntur acerbis,
 Praemia nec desunt iustis iam civibus ulla.
 Sic igitur patrius pulchre componitur ordo
 Iamque sacras leges cives venerantur et omnis
 185 Plebs patribus subiecta manet legesque veretur.
 Hinc per te, Medices, Laurentis templa Levitae
 Cernuntur Fesulis magnis suffulta columnis
 Auratoque nitent passim laquearia tecto.
 Hinc delubra tibi, Marce, instaurata nitescunt
 190 Porticibusque pii fratres spatiantur honestis.
 Bibliotheca libros miro constructa decore,
 Sive sacros quaeras seu quos gentilis honorat,
 Fratribus et reliquis large quoscunque ministrat.
 Hinc Fesuli montis positum in radicibus alti
 195 Cernitur erectum pulchra testudine templum
 Tectaque cernuntur monacis habitanda pudicis
 Splendida et obducti circum viridaria muri.
 Denique signa pilis insertis aurea rubris
 Omnibus in templis tota spectantur in urbe.
 200 Hinc quoque regali fabricata palatia sumptu
 Advena miratur, cives mirantur et omnes.
 Nec minus interea patriae indulgere quieti
 Cernitur et curas animo gestare salubres.
 Namque foris bellum firmata pace resedit

- 205 Horribilisque domi subito discordia cessit,
 Reddidit et cautos ad cuncta pericula cives.
 Quod Piccininus suscepta clade fatetur,
 Cum fugit amissis et fracto milite castris,
 Franciscusque comes puppi decedere iussus
- 210 Valle Casentina, adversi dum principis arma
 Sectatus nostra demens defecit ab urbe,
 Testanturque feri insultus atque irrita bella
 Alfonsi regis, multis dum milibus ardens
 Obsidione gravi Plombini moenia cinxit
- 215 In moremque fugae raptim obsidione soluta
 Navibus in patriam levibus remeare coactus.
 Sed quo divinae referam praesagia mentis
 Carmine et instantis praevisa pericula belli?
 Quis deus ingenio poterit praestare favorem,
- 220 Vestrum opus, o Musae, vestra haec sit cura, precamur.
 Nam nihil absque opibus vestris speramus honestum
 Posse loqui; vestra haec iterum sit cura, precamur.
 Mors ducis Insubrium cunctis pergrata Philippi
 Horrida multorum mentes ad proelia vertit
- 225 Cordaque praecipue Venetorum fervida tinxit
 Ambitione gravi, cuperent ut regna Philippi
 Cedere cuncta sibi, nam motis undique bellis
 Armorum strepitu videas horrescere totam
 Italiam et subito consterni cuncta tremore.
- 230 Hinc rex Alfonsus violata pace tremendus
 Imminet et bellum nobis cladesque minatur.
 Illinc et Venetis vexatur Gallia castris,
 Gallia defuncto quondam subiecta Philippo,
 Sed duce Francisco correptis Insuber armis
- 235 It contra et cara pro libertate repugnat;
 Inclita facta gerit, magno et discrimine clades
 Iniungit Venetis; iustus nam iusta rependit
 Iura deus iustosque fovet reprimitque superbos.
 Mox tamen adiuncto sibi Sforza et foedere firmo
- 240 Insurgunt iterum Veneti cladesque vicissim
 Insubribus referunt iamque urbis moenia cingunt
 Milite et effosso circundant aggere muros.
 Iamque fame impulsus positus iam cogitur armis
 Insuber optatam precibus perquirere pacem,
- 245 Cum Veneti sese violato foedere iungunt
 Insubribus pactosque negant persolvere nummos
 Francisco, sed castra iubent dissolvere et ipsum;
 Finibus Insubrium quam primum abscedere mandant.
 Tum demum Medices divina mente volutans,
- 250 Quid totiens firmata velint totiensque soluta
 Foedera deposcant, Venetorum quippe timendas
 Aestimat ambages et magna pericula cernit,

Consiliis ni forte bonis opibusve iuветur
 Franciscus Venetum monitus contemnere iussa,
 256 Castra nec Insubrium obsessis deducere campis.
 Sic monet, ut fervens obsessis acrius instet
 Moenibus utque novis obsessam cladibus urbem
 Terreat et nusquam sumptis discedat ab armis.
 Quippe suas iam noscat opes sibi quasque paratas
 260 Affore, nec magnis desperet sumptibus ullis
 Sufficere et solum tanto se occurrere bello
 Posse, sed adiutus vires animumque resumat.
 Namque sibi sciat et Medici commune futurum
 Id bellum, quod fata dabunt succedere felix,
 265 Si modo persistat solitis in viribus audax.
 Talibus impulsus dictis opibusque reffectus
 Sforziades tantis replet terroribus urbem
 Obsessam, ut magnus magno clamore tumultus
 Aestuet arreptisque ruat populariter armis
 270 Insuber et Venetum crudeli vulnere caeso
 Legato, portis murisque patentibus hostem
 Intra tecta vocet summoque in culmine rerum
 Constituat mandetque suam per saecula gentem
 Mandatis parere suis et iussa vereri.
 275 Annuit oblati rerumque capessit habenas
 Sforziades laetus populique favore secundo
 Insubrium componit opes et cuncta gubernat.
 At Venetis livor tum fervens cordibus ira
 Aestuat ereptumque dolent e faucibus animum
 280 Imperium mortemque sui tum saeva retractant
 Vulnura legati; stimulat vindicta furentes.
 Hinc sibi coniungunt firmato foedere regem
 Alfonsum nostramque fidem veteremque requirunt
 Gentis amicitiam et socialia iura recensent.
 285 Vertitur ad Venetas populi sententia partes
 Antiquumque patres renovari foedus et arma
 Haud iniusta capi Venetum pro parte fatentur
 Et secura magis; delendum quippe tyranni
 Nomen et in cunctis civilia iura tuenda.
 290 Et licet eventus Martis communis utrisque,
 Attamen ad Venetos felix spectare videtur,
 Sint quibus et vires rerumque potentia maior
 Sitque vel ad magnos immensa pecunia sumptus.
 Praeterea spes magna monet protendere fines
 295 Posse vel imperium late producere nostrum.
 Namque Padum citra quicquid dicionis habetur
 Insubrium, nostris Venetis cedentibus omne
 Accedet titulis, regni spes, nulla potestas
 Transque Padum Venetas servabunt omnia **leges.**
 300 Sic erit in magnis aequata potentia rebus.

Contra nulla viget regni spes, nulla potestas
 Vincendi nullusque favor, sed certa malorum
 Congeries certusque dolor patriaeque ruina.
 Hae passim tota voces vulgantur in urbe.
 306 At Medices alto coniectans corde futura
 Publica, quem solum tangebatur cura salutis.
 Conventu in magno populi cunctique senatus
 Talibus incepit tumque his est vocibus usus :
 „Res magna, o cives, et magni plena pericli
 310 Postulat, ut, quisquis patrium seclatur honorem
 Et libertatis servari nomen honestum
 Affectat patriae postponens cuncta saluti,
 Proferat in medium, si quid sibi forte cavendum
 Apparet, subeatque libens quoscunque labores
 315 Pro patria et vitam pro libertate recuset.
 Nobiscum Veneti renovari foedera poscunt.
 Pluribus illa quidem non aspernanda videntur,
 Nec mirum, quoniam patriae conferre saluti
 Rentur et ex illis augeri publica censent,
 320 Nec mihi displiceant, illud modo facta sequantur.
 Sed vereor, ne forte magis confecta ruinam
 Attulerint patriae vel libera iura resolvant.
 Nam regni titulis caecaque cupidine ductos
 Fingere cuncta reor Venetos et quaerere solum,
 325 Deserat ut bellum positis exterritis armis
 Sforziades nullisque opibus nulloque favore
 Suffultus tantis succumbens sumptibus erret.
 Gallia tum demum dubiis dum partibus haeret
 Dumque suos cernit vexari cladibus agros
 330 Fessa iugum subitura suum, tum denique totis
 Viribus Italiam contentur subdere totam.
 Et faciant, ni bella ferox incepta sequatur
 Sforziades opibus nostris suffultus et armis.
 Nec belli sumptus Venetumque potentia quemquam
 335 Terreat; haud quisquam belli desperet honestos
 Eventus fore, nam felix victoria fortem
 Sforziadem sequitur, iam victis impiger instat
 Hostibus Insubriumque potens dominatur in urbe.
 Quod si Tyrrheni inspiraverit aura leonis,
 340 Nimirum plenis transvectus in aequora velis,
 Quosque velit, liceat tutos acquirere portus.
 Quare agite, o cives, animis insurgite laetis
 Suspectosque nimis vobis nimiumque potentes
 Nunc duce Francisco Venetum deprimit fastus
 345 Et rerum eventus faustos sperate futuros.“
 Dixerat haec Medices; simul omnis curia laudat
 Consilium Medicis; patriae nam cura salutis
 Admonet instantes iterum perpendere casus,

Ergo petita negant renovari foedera neve
 350 Cum Venetis aliqua sociari lege, sed omnes
 Bellorum casus et tristia facta vereri
 Insubriumque ducem, quoniam ascivisse volentes
 Audierint, nullis arcendum viribus atque
 Marte lacessendum nullo cum iure videri.
 355 Hinc ira atque odiis et aperto Marte furentes
 Ardescunt Veneti, quin improbus omnia vertit
 Iura furor; Venetis subito nam finibus acti
 Quique Flumentini; nunquam concessa potestas
 Legatis nostris Venetas accedere ad oras.
 360 Tum demum patribus Cosmo suadente receptus
 Sforziades socius sancitaque foedera sacris
 Legibus et nostros olim iunctura nepotes.
 Quae simul et patriam recte servasse salutem
 Quis neget et stabilem pariter fundasse quietem
 365 Italiae et Venetum fastus domuisse potentes?
 Nam licet horrendas bellorum Gallia clades
 Senserit et turmas equitum peditumque catervas
 Insultare suis Veneto sub nomine campis
 Viderit et duras tulerint vastata ruinas,
 370 Nec non et Calabrum Campano milite princeps
 Praedatus Thuscos magna formidine saltus
 Terrores nostrae magnos iniecerit urbi,
 Non tamen instantis belli percussa tumultu
 Gallia succubuit, non ipsa Etruria tantis
 375 Cladibus ingemuit, quin sumptis protinus armis
 Illinc et Venetas acies excedere cogunt,
 Hinc et Campanas nullo discrimine pellunt,
 Quin et Francorum regem regemque Renatum
 Foedere coniungunt. Superatis Alpibus ardens
 380 Ipse Renatus adest multis cum milibus, unde
 Et Venetis metus et tum regni cura tuendi
 Iniicitur regi; tum pacis mentio facta
 Et firmata inter Venetos Thuscumque senatum
 Sforziademque ducem demum sancita per omnes
 385 Italiae populos spatio servanda triluistri.
 Bellorum postquam terror submotus et omnis
 Armorum strepitus placidae cessere quieti,
 Maior inest Medici firmandae cura quietis
 Concordemque suis pariter coniicere mentem
 390 Civibus et veteres rixas abolere nefandas
 Et leges sancire sacras populumque severis
 Moribus instruere et priscas inducere normas,
 Non labor incassum, sumptus non ipsa fefellit
 Cura virum, nam cuncta domi composita quierunt
 395 Publica, tumve foris tantum reverenda senatus
 Etruscas inter gentes populosque propinquos

- Floruit auctoritas, ut Florida lilia quisque
 Laudibus in caelum et verbis extolleret amplis
 Optaretque simul coniungi foedere sacro.
- 400 At Medices amplum populi Florentis honorem
 Tam celebrem cunctas Italas volitare per urbes
 Prospiciens stabilemque domi per longa quietem
 Tempora mansuram, nec non et dulcia cernens
 Affore compositis externis otia bellis,
- 405 Talibus ad natum placidis est vocibus usus :
 "Petre, meis semper cunctis spes unica rebus,
 iam narrasse tibi memini longo ordine cuncta,
 Quae ventura mihi cari genitoris imago
 Dixerat, obscurus clausum dum carcer haberet.
- 410 Vera quidem cernis transactis omnia rebus
 Haud finem sortita malum, sed prospera semper
 In melius conversa. Fidem meliora futura
 Non aliter, quam dicta tibi praesagia praestant.
 Passibus haud lentis tristem adventare senectam
- 415 Ipse vides secumque graves afferre dolores.
 Onera cuncta libens humeris iam subtrahe nostris,
 Nam breve, quod restat, spatium sibi poscit inanes
 Deponi curas rebusque incumbere certis.
 Et licet hoc teneris fuerit mihi semper ab annis
- 420 Ante oculos, iniuncta tamen discrimina multis
 Avertere modis. Testor pia numina divum
 Invitum traxisse moras dubiosque senectae
 Expectasse dies, summi sed rector Olympi
 Intus cuncta videns cordis secreta rimatur.
- 425 Haud equidem infitior magnos instare labores,
 Singula dum tractas privata et publica solus.
 Sed labor iste brevi minuetur tempore, namque
 Talia iam video Laurentis signa nepotis,
 Mox ut cuncta sibi tuto committere possis.
- 430 Hic tibi non tantum commissa negotia promptus
 Expediet, sed cuncta procul praevisa subibit.
 Accipe, quae nostram Laurenti a nomine sumpta
 Haud temnenda quidem pascunt prognostica mentem.
 Laureaserta vides doctos ornare poetas,
- 435 Cingitur hac etiam felix victoria fronde.
 Ingenio praestans studiis fulgebit honestis
 Victoremque suum cernet Florentia civem.
 Ergo age, felici sic omine cuncta capesse
 Et gravibus curis vacuum iam redde parentem."
- 440 Haec ait et, veluti prudens doctusque magister,
 Qui maris undisoni fluctus scopulosque minaces
 Ventorumque feros ictus diramque procellam
 Saepius expertus tutos acquirere portus
 Festinat miserae fugiens discrimina mortis,

- 445 Quos ubi securus cepit, non amplius ullis
Fluctibus aut rabidis tentat se credere ventis,
Haud aliter Medices curas tunc exuit omnes,
Quae possint placidam mentis turbare quietem.
Divinis tantum properat fundare carinas
- 450 Portubus aeternam sperans haurire salutem.
O quam felicem videas hunc degere vitam!
Scripturae intendit solvendo aenigmata sacrae
Cortice detecto dulces gustare medullas.
Quid referam, quanta videas pietate decorum
- 455 In patriam civesque suos carosque propinquos?
Quidve loquar, patiens casus ut pertulit omnes,
Quos fortuna modis saevos tulit invida multis?
Non nati mors dura sui carique nepotis,
Languida non etiam concretis membra podagris
- 460 Hunc cogere virum querulas emittere voces,
Sed rectum servare modum cumulataque magno
Dona referre deo precibusque orare pudicis.
Sumptibus, ah, quantis vel quali ornata decore
Templa deum fabricanda locat, quae multa per urbem
- 465 Conspicienda manent Medicumque insignia gestant.
His igitur studiis mentem dum pascit honestis
Et divina domi speculatur cuncta quietus,
Delphica ceu quondam dubiis oracula rebus
Consultura petit falsis gens tradita divīs,
- 470 Non secus hunc aedeunt cives, vicinus et omnis,
Ut videant et certa simul responsa reportent.
Ecce propinquabat morti vicina senectus;
Sacra petit, iunctis sumitque vatica palmis,
Mixta piis lachrimis demum verba ultima dixit.
- 476 Inque tuas commendo manus, pater optime, mentem:
Non ingrata patrem patriae Florentia dixit.

INDEX NOMINUM.

Numeri crassi (1—3.) ad libros pertinent. — D: Dedicatio (pag. 1.)

- Abda**, flumen 1, 156.
Alfonsus de Aragonia, v. Aragonia, Alfonsus de.
Alexandrina urbs 1, 163. **Allexandrinae** arces 1, 152.
Alpes 1, 153. 3, 379.
Amerigus Corsinus, v. Corsinus, Amerigus.
Amor 2, 222.
Aragonia, Alfonsus de, rex Neapolis 3, 213, 230, 283.
Apollo (v. Phoebus) 1, 7.
Armenicus princeps 1, 153, 162, 165.
Arnus 1, 259, 271.
Augutus dux 1, 154, 164, 182.
Aurora 2, 372. 3, 146.
Bebriacus (v. Philippus dux Insubrium) 1, 167, 192. — dux (v. Philippus dux Insubrium) 1, 180. — Philippus 1, 447. — tyrannus (v. Philippus dux Insubrium) 1, 132. **Bebriaci** duces 1, 30.
Bergamum 1, 446.
Brixenses campi 1, 155.
Brixia 1, 363, 445.
Calabri 3, 370.
Campanus miles 3, 370. **Campanae** acies 3, 377.
Caponius, Ginus 1, 252.
Casentina vallis 3, 210.
Castalii liquores 1, 10.
Cecropia studia 1, 89.
Cerberus 1, 130.
Christus 1, 340, 346.
Cisalpini coloni 1, 168. — Galli 1, 171.
Cisalpinæ orae 2, 500.
Corsinus, Amerigus D, 1.
Cortona 1, 322.
Cupido 2, 220.
Cyllenius (Mercurius) 1, 52.
Delphica oracula 3, 468.
Erebus 1, 205.
Eridanus 1, 189.
Estensis princeps 2, 457.
Etruria 3, 374.
Etruscus senatus 1, 185. **Etrusca** urbs 2, 118. 3, 45, 48, 85, 154. **Etruscae** arces 3, 112. — gentes 3, 396. — terrae 1, 45. — urbes 2, 28.
Fesulus mons 3, 194. **Fesulae** columnae 3, 187.
Florens populus 2, 515. 3, 400. — senatus 3, 153.
Florentia 1, 17, 27, 218, 230, 237, 286, 387. 2, 483. 3, 4, 437, 476.
Florentinus 1, 391, 457. **Florentina** urbs 2, 82. 3, 64, 106, 140. **Florentinum** palatium 2, 29. **Florentini** 1, 318.
Florida lilia 3, 397.
Fluentinus senatus 1, 379. **Fluentini** 1, 306. 3, 358. alumni 1, 91. **Fluentinae** res 1, 232.
Fortuna 2, 31, 44, 104.
Franci 3, 378.
Franciscus Sforza, v. Sforza, Franciscus.
Galeactus 1, 204, 233.
Galli 1, 171.
Gallia 1, 146, 193, 357. 3, 232, 233, 328, 366, 374.
Gallicus furor 1, 157.
Gratia 3, 103, 111.
Herculei labores 1, 65.
Insuber 3, 234, 270. **Insubres** 1, 337, 436. 3, 223, 241, 246, 248, 255, 277, 297, 338, 352.
Italiae terrae 2, 271. urbes 3, 401.
Italia 1, 338, 344, 439. 3, 229, 365, 385.
Iuppiter 1, 39.
Ladislaus 1, 315.
Laurens Levita 3, 186.
Laurentum 3, 432.
Levita, Laurens 3, 186.
Livor 2, 220.
Luca 1, 396, 442, 440.
Lucenses 1, 424.
Lucifer 2, 409.
Marcus euangelista 3, 189.
Mars 1, 57, 138, 402. 3, 290, 354, 355.
Martinus V., pontifex max. 1, 339, 369.
Masus, Albitius 1, 252.
Medices, Cosmus D, 5, 6. 1, 8, 9, 10, 17, 37, 63, 72, 120, 310, 332, 335, 398,

- 421, 453, 475, 480, 485. 2, 1, 3, 4, 26, 46, 47, 49, 60, 78, 91, 93, 102, 130, 133, 143, 145, 160, 164, 171, 181, 208, 222, 246, 253, 261, 297, 300, 306, 379, 386, 392, 398, 411, 416, 417, 433, 449, 459, 464, 468, 472, 478, 490, 491, 497, 506, 508, 3, 1, 49, 67, 73, 78, 86, 96, 98, 108, 114, 115, 121, 126, 133, 148, 154, 173, 177, 186, 249, 263, 305, 346, 347, 360, 388, 400, 447, — Iohannes 1, 61. —, Laurens D, 1, 3, 428. —, Petrus 2, 312, 352, 3, 406. **Medices (pur.)** 1, 123. 2, 204. 3, 465. — parentes 1, 380.
- Medicus amor** 3, 151. — fons 3, 55.
- Medica domus** 1, 319. 2, 91. — gens 2, 528. — strips, 1, 61. **Medici rivi** 3, 62. **Medicae aedes** 2, 375, 474, 3, 125. — laudes 1, 38. — vires 2, 421.
- Mediolanum** 1, 225.
- Mercurius**, v. Cyllenius.
- Mugellani fines et agri** 3, 155.
- Musae** 3, 220.
- Mutinenses agri** 2, 455.
- Olympus** 1, 39. 2, 156, 334. 3, 94, 423.
- Orcus** 1, 130.
- Padus** 1, 187, 229, 358, 3, 296, 299.
- Parcae** 1, 203.
- Patavinus populus** 2, 465. **Patavinae sedes** 2, 272.
- Patavium** 2, 258.
- Philippus dux Insubrium** (v. Bebriacus, — dux, — tyrannus) 1, 337, 406, 447. v, 223, 226, 233.
- Phoebea lampas** 1, 3.
- Phoebus** (v. Apollo) 1, 421.
- Phthone** 2, 83, 84, 108, 112.
- Piccininus, Nicolaus** 1, 425. 3, 207.
- Pietas** 2, 144, 186.
- Pisa** 1, 232, 284, 300. **Pisae** 1, 236, 257, 262, 265.
- Pisanum bellum** 1, 238.
- Pistorium** 2, 411.
- Piacentia** 1, 189.
- Plombinum** 3, 214.
- Relligio** 2, 144, 187. 3, 45, 94, 123.
- Renatus rex** 3, 378, 380.
- Sapientia** 2, 43, 71, 73.
- Sforza, Franciscus** (v. Sforziades) 1, 441, 464. 3, 209, 234, 239, 247, 254, 344.
- Sforziades** (v. Sforza, Franciscus) 3, 267, 276, 326, 333, 337, 361, 384.
- Sisyphum pondus** 1, 206.
- Tartara** 1, 128. 2, 56, 76.
- Tartareae umbrae** 2, 80.
- Tervisium** 1, 445.
- Thuscus leo** 1, 170. — senatus 3, 383.
- Thusci** 1, 129. — saltus 3, 371. **Thuscae turmae** 1, 146, 181. **Thusca agmina** 1, 148.
- Tyrrhenus leo** 1, 243, 269, 284. 3, 339.
- Tyrrhena gens** 3, 70. — urbs 2, 18, 25, 218, 346. 3, 93, 159.
- Tyrrhenum solum** D, 6. **Tyrrhenae orae** 2, 173.
- Venetus** 1, 385. — senatus 1, 459. **Veneta urbs** 2, 506. 3, 74. **Venetum nomen** 3, 368. **Veneti** 1, 30, 364, 383, 388, 409, 438, 454, 477, 490, 492, 495, 498. 3, 225, 237, 240, 245, 251, 254, 270, 278, 287, 291, 297, 316, 324, 334, 344, 350, 356, 365, 381, 383. — fines 3, 357. — patres 2, 505. **Venetae acies** 3, 376. — aedes 2, 523. — leges 3, 299. — partes 3, 285. — sedes 3, 1. orae 2, 481. 3, 147, 359. **Veneta castra** 3, 232.
- Venus** 1, 48.
- Vestalis virgo** 3, 123.

CORRIGENDUM

Pag. 16. v. 240. pro *Concio* lege *Contio*

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM.

SAECULA XII—XIII.

RM

P. magister, quondam Bele regis Hungarie notarius, *Gesta Hungarorum*, ed. *Juhász*. 1932. — — — — — — — — — — 5.40

SAECULUM XIII.

Garlandia, Iohannes de, *Integumenta fabularum Ovidii*, ed. *Born*. (Excuduntur.)
De orthographia (incerti auctoris), ed. *Born*. (Apparebit.)

SAECULA XIII—XIV.

Dantes Alagherius, *Epistolae*, edd. *Nachod—Stern*. (Apparebunt.)

SAECULA XIV—XV.

Ravenna, Iohannes de, *Epistolae*, ed. *Smith*. (Apparebunt.)
Salutatus, Coluccius, *De saeculo et religione*, ed. *Ullman*. (Apparebit.)
Trevisanus Maior, Zacharias, *Orationes et testamentum*, edd. *Bertalot—Gothein*. (Apparebunt.)

SAECULUM XV.

Barbarus, Franciscus, *Epistolae*, ed. *Gothein*. (Apparebunt.)
— *Orationes. Una cum orationibus ad eundem habitis*, ed. *Gothein*. (Apparebunt.)
Barius, Nicolaus — **Kostolan**, Georgius Polycarpus de — **Hungarus**, Simon — **Zagabriensis**, Georgius Augustinus, *Reliquiae*, ed. *Juhász*, 1932. — — — — — — — — — — 1.50
Brandolinus, Aurelius, *De comparatione rei publicae et regni ad Laurentium Medicen*, ed. *P. Angyal*. (Apparebit.)
— *Dialogus de humanae vitae condicione et toleranda corporis aegritudine*, ed. *Iványi*. (Apparebit.)
Callimachus Experiens, Attila. *Accedunt opuscula Quintii Aemiliani Cimbriaci ad Attilam pertinentia*, ed. *Kardos*, 1932. — — — — — 1.70
Corsinus, Amerigus, *Compendium in vitam Cosmi Medicis ad Laurentium Medicem*, ed. *Juhász*, 1934. — — — — — 2.—
Cortesi, Alexander, *De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis*, ed. *Fögel*, 1934. — — — — — 2.—
Faci, Bartholomaeus, *Invectivae in Laurentium Vallam*, ed. *Valentini*. (Apparebunt.)
Ficinus, Marsilius, *Epistolae*, ed. *Kristeller*. (Apparebunt.)
Hungarus, Simon, v. **Barius**, Nicolaus.
Kostolan, Georgius Polycarpus de, v. **Barius**, Nicolaus.
Martius Narniensis, Galeottus, *Carmina*, ed. *Juhász*, 1932. — — — — — 1.80
— *De egregie, sapienter, iocose dictis ac factis regis Mathiae ad ducem Iohannem eius filium liber*, ed. *Juhász*. (Excuditur.)
— *De incognitis vulgo*, edd. *Juhász—Kardos*. (Apparebit.)
— *Epistolae*, ed. *Juhász*, 1930. — — — — — — — — — — 1.—
— *Invectivae in Franciscum Philelphum*, ed. *Juhász*, 1932. — — — — — 2.50
Pannonius, Ianus, *Opera*, ed. *Husztí*. (Apparebunt.)

- Philelfus**, Franciscus, Sphortias, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebit.)
Ransanus, Petrus, Epitoma rerum Hungararum, ed. *Juhász*. (Excudatur.)
Savonensis, Guilhelmus, Dialogus, an mortui sint lugendi an non, ed. *Maschek*. (Apparebit.)
Seneca, Thomas, Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Mare-scottus eques extraxit Hannibalem Bentevolum de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum, ed. *Fögel*. 1932. 3.60
Strozza, Titus Vespasianus, v. Saecula XV—XVI.
Valagussa, Georgius, Epistolae, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Vitez de Zredna, Iohannes, Epistolae — Orationes, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Zagabriensis, Georgius Augustinus, v. Barius, Nicolaus.
Zovenzonius, Raphael, Carmina, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebunt.)

SAECULA XV—XVI.

- Andronicus** Tragurinus, Matthaeus, Epithalamium in nuptias Vladislai Pannoniarum ac Boemiae regis et Annae Candaliae reginae, ed. *Juhász*. 1933. — — — — — 1.—
Balbus, Hieronymus, Epigrammata, ed. *Iványi*. (Apparebunt.)
Celtis Protucius, Conradus, Ludus Dianae — Rhapsodia, ed. *Rupprich*. (Apparebunt.)
 — Oratio in gymnasio in Ingelstadio publice recitata. Cum carminibus ad orationem pertinentibus, ed. *Rupprich*. 1932. 1.30
 — Quattuor libri Amorum secundum quattuor latera Germaniae — Descriptio Germaniae generalis. Accedunt carmina aliorum ad libros Amorum pertinentia, ed. *Pindter*. (Excuduntur.)
Fontius, Bartholomaeus, Carmina, edd. *Fögel—Juhász*. 1932. — 2.—
 — Epistolarum libri III., ed. *Juhász*. 1931. — — — — — 4.50
Naldius (de Naldis) Florentinus, Naldus, De laudibus Bibliothecae libri IV. ad Mathiam Corvinum Pannoniae regem, edd. *Juhász—Mocarski*. (Apparebunt.)
 — Elegiarum libri III. ad Laurentium Medicen, ed. *Juhász*. (Excuduntur.)
Piso, Iacobus, Opera, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Strozza, Titus Vespasianus, Borsias (Fragmenta) — Bucolicon liber, edd. *Fögel—Juhász*. 1933. — — — — — 1.40
Verinus, Ugolinus, Carlias, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebit.)
 — Epigrammatum libri VII. edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebunt.)
 — Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabellam reginam Hispaniarum de Saracena Baetidos gloriosa expugnatione, edd. *Fögel—Juhász*. 1933. — — — — — 2.20
Warda, Petrus de, Epistolae, ed. *Iványi*. (Apparebunt.)

SAECULUM XVI.

- Duditius**, Andreas, Epistolae, edd. *Costil—Juhász*. (Apparebunt.)
 — Opera varia, edd. *Costil—Juhász*. (Apparebunt.)
Merenda, Livius, Hercules — Seilas (Fragmenta). Ludi scenici, ed. *Tescari*. (Apparebunt.)
Olahus, Nicolaus, Carmina, edd. *Fögel—Juhász*. (Excuduntur.)
Sambucus, Iohannes, Epistolae, ed. *Gerstinger*. (Apparebunt.)
Stretzinger, Thomas, Oratio ad d. Leopoldum in gymnasio Viennensi habita, ed. *Maschek*. (Apparebit.)

SAECULA XVI—XVII.

- Istvánffy**, Nicolaus, Carmina, ed. *Holub*. (Apparebunt.)